

Representantforslag 55 S

(2011–2012)

fra stortingsrepresentantene Ingebjørg Godskesen, Bård Hoksrud,
Jan-Henrik Fredriksen og Torkil Åmland

Dokument 8:55 S (2011–2012)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingebjørg Godskesen, Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen og Torkil Åmland om å lovfeste vern av ytringsfrihet og anonymitet på Internett

Til Stortinget

Bakgrunn

SOPA (Stop Online Piracy Act) er et amerikansk representantforslag som ble lagt frem i Representantenes hus 26. oktober 2011 av republikaneren Lamar S. Smith. Forslaget går ut på at amerikanske rettighetshavere og politi skal kunne pålegge Internett-tilbydere å blokkere tilgang til sider med opphavsrettslig materiale, og at det skal bli forbudt med anonymitet på Internett. SOPA gjør at selskaper som Google, ebay og Yahoo blir tvunget til å overvåke sine egne brukere, og blir ansvarlig for det brukerne ytrer på Internett. SOPA vil gjøre det mulig for USA å bruke de samme metodene for å blokkere nettsider som de Kina bruker. Lovforslaget vil også føre til at antisensurverktøyet Tor blir forbudt – et verktøy som i utgangspunktet ble utviklet av den amerikanske marinen. SOPA vil dessuten, i motsetning til intensjonen med forslaget, ikke greie å stoppe nettsider som legger til rette for piratkopiering, fordi det er fort gjort å flytte en nettside fra en webadresse til en annen. Konsekvensen av SOPA er redusert ytringsfrihet, særlig i totalitære stater der opposisjonelle bruker anonyme proxytjenere til å spre demokratibudskapet og holde kontakt med andre opposisjonelle. Onsdag 18. januar 2012 gjennomførte en rekke ledende Internett-selskaper en «blackout»-aksjon mot lovforslaget, blant annet Google, Wordpress og Mozilla. Det betød at folk flest fikk en forsmak på hvor kjedelig Internett

ville bli dersom forslaget ble vedtatt. Siden forslagsstilleren er republikaner, ble SOPA ett av de temaene som de republikanske presidentkandidatene har blitt konfrontert med i nominasjonskampen, blant annet i en debatt på CNN som er gjengitt på News.com 19. januar 2012. Der kommer det frem at samtlige gjenværende presidentkandidater i den republikanske nominasjonskampen, Mitt Romney, Newt Gingrich, Rick Santorum og Ron Paul, tok avstand fra lovforslaget. Dagen etter, 20. januar 2012, erklærte forslagsstiller Lamar S. Smith at utredning av lovforslaget om SOPA var trukket tilbake på ubestemt tid. Dette er utvilsomt en seier for ytringsfriheten og et fritt Internett.

SOPA er relevant for Norge, fordi Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har hatt et lovforslag om endringer i åndsverkloven på høring om tiltak mot ulovlig fildeling og andre krenkelser av opphavsrett m.m. på Internett. Dette forslaget er svært likt SOPA som nå er trukket tilbake på ubestemt tid. Forslaget innebærer en oppmykning av vilkårene for at private aktører skal kunne overvåke trafikken på nettet og få tilgang til informasjon som identifiserer personer som er innehavere av de abonnementer som blir benyttet til antatt ulovlig trafikk. Det betyr at dagens krav om konsesjon fra Datatilsynet faller bort. Forslaget innebærer også at det åpnes for blokkering av nettsteder som «åpenbart og i stort omfang» medvirker eller legger til rette for tilgjengeliggjøring av innhold i strid med opphavsretten, dvs. nøyaktig det samme som Lamar S. Smiths forslag i USA.

En rettssak i Nederland illustrerer ett av de potensielle motsetningsforholdene mellom opphavsrett og ytringsfrihet. Scientologikirken mente at de hadde copyright på upubliserte scientologidokumenter som forfatteren Karin Spaink brukte til å argumentere for at trossamfunnet var svindel, og trossamfunnet gikk

dermed til sak mot både forfatteren og flere Internett-leverandører, blant annet XS4ALL. Rettsprosessen startet allerede i 1995. Scientologikirken tapte i en lavere rettsinstans, og trakk saken rett før den skulle opp i nederlandsk høyesterett i 2005.

FriBit og EFN (Elektronisk Forpost Norge) har levert en høringsuttalelse til regjeringens forslag der de er kritiske til hele lovendringen. I høringssvaret viser de blant annet til svarene fra kampanjen «Klart Svar», der samtlige partier svarte på følgende spørsmål:

«Er deres parti for at opplysninger som kan knytte en person til en IP-adresse skal utleveres til andre enn politiet?»

Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre, Høyre, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Norges Kommunistiske Parti svarte nei på dette spørsmålet. Arbeiderpartiet var det eneste partiet som ikke gikk imot at opplysninger som kan knytte en person til en IP-adresse skal utleveres til andre enn politiet. Regjeringens forslag på dette feltet kan altså umulig få et flertall bak seg i Stortinget.

Regjeringens forslag innebærer forhåndssensur av Internett, men på side 56 i høringsnotatet finner man et forsøk på å bortforklare dette:

«I Grunnloven § 100 fjerde ledd fastsettes et forbud mot forhåndssensur. Forhåndssensur i denne forstand betyr at ytringene må godkjennes før de gjøres offentlig tilgjengelige. Blokkering av innhold som er i strid med opphavsretten vil imidlertid være et tiltak mot ytringer som allerede er offentliggjorte. Det er dermed klart at forslaget ikke rammes av forbudet mot forhåndssensur i Grunnloven § 100 fjerde ledd. Videre vil tiltaket ikke rette seg mot selve ytringen,

men mot formidlingssted. Dette gjelder selv om også etterfølgende ytringer vil bli rammet.»

Logikken er altså: Man hindrer ikke VG i å skrive, man hindrer bare folk i å lese. Dette minner mistenkelig om Arbeiderpartiets omgåelse av overvåkningsdefinisjonen i forbindelse med behandlingen av datalagringsdirektivet 2006/24/EF.

Norge er allerede en versting på personvern. I dette landet er skattelistene underholdning. I dette landet kan man få vite hvem som eier en bil bare ved å sende SMS til Statens vegvesen. I dette landet blir alle bilister fotografert i de nye fotoboksene. I dette landet kan man få vite alt mulig om hver eneste lille bedrift ved å slå opp i offentlige registre. I dette landet kan Nav snoke på hvem de vil, når de vil. I dette landet er legenes pasientjournaler så offentlige at mange kvier seg for å oppsøke fastlege selv når de er svært syke. På toppen av dette trer datalagringsdirektivet snart i kraft, der hele befolkningen settes under døgnskonnuerlig overvåkning – i hvert fall så lenge man bruker smarttelefoner, PC og andre helt nødvendige hjelpemidler i hverdagen. Regjeringens forslag til endringer i åndsverkloven er et ytterligere skritt i feil retning.

Forslag

Forslagsstillerne vil på denne bakgrunn fremme følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen legge frem konkrete forslag til lovmessig vern av ytringsfrihet og anonymitet på Internett.

8. februar 2012